

Nova Strava

Leto I.

Štev. 7

Posamezna

številka

Din 1.—

Izhaja vsak

prvi in tretji

četrtak

v mesecu

Naročnina

Mesečno Din 3.—

Četrtno " 10.—

Polletno " 15.—

Celoletno " 25.—

Uredništvo

in uprava:

Ljubljana, Dalma-

tinova ulica št. 8

Telefon št. 2132

Rokopisov ne vra-

čamo — Poštni

ček. račun 17.177.

SOCIJALNO - POLITIČNI IN STROKOVNI LIST.

Brez srčne kulture ni
socializma ne demokratizma.

Zaposlitev tujcev

Že večkrat smo pisali o tujcih, ki so zaposleni v naših industrijah in ki s tem večajo brezposelnost na našem domačem delovnem trgu.

Pri nas zaposleni tujci se skrivajo za imeni »strokovnjakov«. Strokovnjaki iz tujine so nam pa potrebni le v tistih industrijah, za katere še ni domačih strokovnjakov iz domačih strokovnih šol. Za tekstilno industrijo se na primer ne da zagovarjati potreba po tujih strokovnjakih, ker je dala državna tekstilna šola za to industrijo že izobražene tekstilne strokovnjake delovnemu trgu. Ti naši strokovnjaki pa ne dobe njih strokovnih izobrazb ustrezajoče zaposlitve, četudi so sprejeti v službo v tekstilni tovarni. Svoj posel morajo opravljati na podrejenih mestih, nadrejena mesta so pa zasedena po tujcih, od katerih nekateri nimajo, kakor se je ugotovilo, niti potrebne strokovne izobrazbe. In vendar igrajo ti tujci vlogo mojstrov v tekstilni stroki, našim tekstilnim strokovnjakom pa ne dajo podjetja pravega priznanja in mesta. Še vedno odloča stari predsodek, da tujec nekaj velja že samo zato, ker je tujec, domačin pa nič. Naj navedemo samo en primer iz tekstilne stroke. V nekem podjetju tekstilne stroke sta za isto delo zaposlena dva strokovnjaka, in sicer tujec in domačin. Tujec ima 3500 Din mesečne plače, domačin pa, ki opravlja ravno tako delo, ima 1300 Din plače.

Koliko je bilo treba truda, da smo se rešili tujih strokovnjakov v stavbni stroki in v mizarški stroki. Izdelki teh dveh strok nam danes dokazujejo, da znamo in zmremo za naše potrebe gotovo več in bolje kakor tujci. Brez sleherne upravičenosti trdi danes naša mlada tekstilna industrija, da brez tujih strokovnjakov ne more izhajati. Otrst se mora pač predodka, da je samo tuje dobro, domače pa slabo.

Ob tej priliki je potrebno opozoriti našo prosvetno upravo, da mora z večjo resnostjo in z večjimi žrtvami poskrbeti za izobrazbo domačih strokovnjakov. V meščanskih šolah naj bi bila vzgoja in izobrazba bolj praktična, življenjska, kakor je zdaj. Kot delovni narod potrebujemo predvsem dobre, moderne sodobne strokovne šole. Kar jih že imamo, ne ustrezajo zahtevam in višini našega strokovnega napredka. Posnemajmo Čehe, ki so si ustvarili mojstrsko vse potrebno strokovno šolstvo in so s tem neodvisni od tujcev. Brez žrtev se ne gre. Država ima dolžnost, da doprinese potrebne žrtve za naše strokovno šolstvo, kajti te žrtve bodo dobro naložen kapital in sadovi v narodnostnem, moralnem in strokovnem pogledu bodo obilni.

—k.

Najlažje in najbolj strahopetno je odklanjati, oblatiti in zaničevati šele nastajajoča in zaradi tega zelo nepopolna in z mnogimi porodnimi težkočami in napakami porajajoča se socialna gibanja.

Vsebina: Tujci v naši industriji / Končno vendarle! / Lažna in jalova skrb za slovensko kulturo / Zaščita vajencev / Problem nezakonskih otrok / Iz podružnic / Veselo, žalostno in resno iz senata / Računski zaključek OUZD za l. 1936 / Delavci v Ljubljani brez zasluženih plač

Končno vendarle!

Dočakali smo čas, da je tudi Jugoslavija s svojo socialno-zavarovalno zakonodajo stopila v krog držav, ki v socialno-zavarovalni zakonodaji vidijo enega glavnih temeljev za srečen gospodarski in socialni napredek svojih narodov. Pred kratkim je minister za socialno politiko podpisal uredbo, s katero se uvede v praktično življenje oni del zakona o zavarovanju delavcev iz leta 1922., ki ureja zavarovanje za primer starosti, onemoglosti in smrti.

Ta uredba stopi v veljavo 1. septembra 1937. S tem bi bila vsaj formalno končana borba delavstva za uvedbo te panoge zavarovanja. S to uredbo je formalno dograjena stavba našega socialnega zavarovanja, dasi nas vsebinska stran teh zakonov nikakor ne more zadovoljiti in **bo treba še mnogo naporov, da bo naše socialno zavarovanje tudi po svojih dajatvah ustrezalo socialnim potrebam delavstva.** Posebno velja to za zavarovanje za primer brezposelnosti in tudi za zdaj uvedeno starostno in onemoglostno zavarovanje.

Kakor znano, bi moralo po prvotnem besedilu zakona o zavarovanju delavcev iz leta 1922. zavarovanje za starost in onemoglost stopiti v veljavo že 1. julija 1925, tako da bi danes že prvi zavarovanci mogli biti deležni pokojninskih dajatev. Zaradi kratkovidnosti državne politike in zaradi nesocialne miselnosti predstavnikov gospodarskega življenja so finančni zakoni pričeli uvedbo te panoge zavarovanja odlagati iz leta v leto do danes. Razumemo, da je bila v času ostre gospodarske krize uvedba novih panog zavarovanja otežkočena, dasi bi na drugi strani baš obstoj takega zavarovanja gospodarsko krizo v marsičem blažil. Toda že nekaj let, posebno v zadnjih dveh letih, se pa gospodarski položaj v svetu znatno popravlja na boljše, kar ima za posledico ožvitev gospodarske delavnosti tudi pri nas in zato je bilo že nekaj let sem vsako odlaganje uveljavljanja zakona o rentnem zavarovanju delavcev neutemeljeno in socialno krivično. Počasi je tudi pri naši reakcionarni miselnosti moralo prodreti prepričanje, da je **gospodarski in tudi notranje-politični napredek konsolidacije brez istočasnega napredka na socialnem polju nemogoč.** Samo nujna dolžnost državne politike je bila, ako je bil uveljavljen zakon o minimalnih mezdah in zdaj zakon o pokojninskem zavarovanju delavcev.

Na podrobno vsebino tega zakona se bomo še vrnili, ker je potrebno, da delavstvo takoj od začetka spozna važnost tega zavarovanja in pazi na to, da mu bodo pravilno zavarovane pravice, ki jih nudi to zavarovanje.

V Sloveniji bodo letni dohodki iz naslova tega zavarovanja znašali približno 10 milijonov dinarjev. Samo neznamen del teh dohodkov je namenjen za takojšnje priznanje pokojnine, in sicer onim delavcem, ki zaradi starosti ne morejo več izpolniti po zakonu predvidenih pogojev za doseg starostne rente. Ostali dohodki pa morajo biti skozi celo dobo 10 let, ko dobe prvi zavarovanci prve pokojnine, plodonosno naloženi, tako da bo zbran za naše razmere kar visok kapital, ki bo mogel služiti za socialno in zdravstveno koristne investicije. V teh investicijah leži prva velika korist rentnega zavarovanja. Zato morajo odločujoči činitelji z vsi

pazljivostjo skrbeti za to, da bo ta kapital dejansko služil potrebam pokrajine, na kateri bo nabran. Odločno svarimo pred vsako centralizacijo teh socialnih sredstev, ki morajo v prvi vrsti služiti graditvi bolnišnic na našem ozemlju, stanovanjskim potrebam zavarovanih delavcev, potrebam protituberkuloznega skrbstva in kratko vsem onim stvarim, ki imajo neposredno socialno in zdravstveno važnost za delavstvo.

Takoj zdaj moramo opozoriti na možnost trajne sanacije rentnega zavarovanja rudarjev s sredstvi v okviru splošnega delavskega zavarovanja. Z uvedbo splošnega rentnega zavarovanja so pač odpadli zadnji pomisleki, ki so jih nekateri navajali proti vključitvi rudarskega zavarovanja v finančno-organizacijski sistem splošnega delavskega zavarovanja. Malenkostni pomisleki, ki so dostikrat tudi osebno pobarvani, ne smejo biti vzrok, da bi tudi zdaj zavrgli pri-

liko za končnoveljavno ureditev rudarskega zavarovanja. Prvo, kar je na tem polju treba brez odloga nemudoma urediti, pa je ustvaritev reciprocitete med splošnim delavskim in rudarskim zavarovanjem, da delavci pri prehodu iz ene v drugo zaposlitev ne izgube pridobljenih pravic.

Ob priliki podpisa te važne socialne uredbe je minister podal neke izjave, ki delavstvu niso simpatične in bi morali uresničitev predmetnih napovedi smatrati za okrnitev pridobljenih socialnih pravic delavstva. Minister je napovedal reformo sedanjega zavarovanja, ki je v nekaterih smereh, zlasti v vprašanju zdravniške službe, gotovo potrebno, vendar pa moramo odločno odklanjati namene, da bi bile dajatve iz naslova bolniškega ali nezgodnega zavarovanja tako okrnjene, da bi prištednjo na tej strani krila nova bremena, ki jih pri naša uvedba invalidnega zavarovanja.

Taka reforma bi pač pomenila, da so vsa bremena novega zavarovanja preložena samo na ramena delavcev. Taka politika pa bi bila vse drugo samo ne socialna!

Lažna in jalova skrb za slovensko kulturo

Nas veseli, ako tu pa tam čitamo v revijah, okoli katerih se zbira izobražena in v razumskih ali intelektualnih poklicih kot delavec se izživljavača plast slovenskega naroda, samoobtožbe in bridka spoznanja našega razumništva. Tako ugotavlja g. M. Vogel in v 1. in 2. številki »Sodobnosti«, da se moramo »lotevati razglabljanja o materialnih osnovah našega življenja z isto ljubeznijo, znanjem in tenkočutnostjo kot če bi premišljevali o zadnjih otenkih človeškega duha... O vsem smo obravnavali, le svoje gospodarstvo smo kot pastorka izključili iz občestva svojega narodnega življenja... V vseh križih in težavah smo videli le v dobesednem smislu materialne križe in težave, ki z blagostanjem naroda kot kulturnega občestva, z obstojem in razvojem naše kulture, nimajo nobene prave zveze... Vprašanje našega gospodarstva in gospodarske politike kot splošni kulturni problem sploh obstojalo ni... Rahločutnost za kulturno samobitnost se je popačila čisto le v navidezno skrb za kulturo... Vprašanje slovenskega gospodarstva je vprašanje slovenske kulture...»

Res zanimive in značilne izpovedi! Nam so jasen dokaz, da se naša inteligenca še ne zaveda, v čem je bistvo kulture in njene prave, zdrave rasti. Del naše inteligence se sploh ne zanima za kulturna vprašanja kot vprašanja, ki zadevajo celoto naroda. Ta del inteligence živi enostransko okrnjeno življenje v svojem poklicu in pravi, da jo politična, socialna in gospodarska vprašanja ne zanimajo. Drugi del naše inteligence se zanima le za »zadnje otenke človeškega duha«, in pravi, da socialna in podobna vprašanja niso vredna, da bi se z njimi človek globlje pečal. Ta del inteligence kvečjemu molče priznava gospodarsko in socialno politiko kake stranke in se ne zanima za to, ali je ta strankarska socialna in gospodarska politika sodobna in kos novim nalogam na tem področju ter v korist vsemu narodu in njegovi kulturi. Tretji del naše inteligence je pa obupal nad vsem, ker

vidi, da gre vse narobe, ter se vdaja ekstremom, ki so brez zveze z realnostjo, toda za mlade duše in možgane vendar nekakšen ventil.

Mislimo, da vršimo svojo dolžnost, ako opozorimo našo inteligenco, da je že čas, da se zave svojega poslanstva, ki je v glavnem v tem, da zapopade kulturni problem v vsej njegovi širini in globini. To se pravi, da mora **zaposlasti in ji mora jasno priti v zavest, da so socialna in gospodarska vprašanja bistveni, integralni del vseh kulturnih vprašanj.** Kdor rešuje, obravnava in dela tako, da teh vprašanj ne upošteva, ko odločuje o zadevah, ki zadevajo celoto, rešuje, obravnava in deluje napačno in v škodo sedanjosti in bodočnosti celote. Naša inteligenca se mora naposled otresti predsodkov in zmote, da rešuje slovenska kulturna vprašanja že z razglabljanjem o dostikrat zelo neumnih in nesmiselnih »zadnjih otenkih človeškega duha«.

Ko poudarjamo, da so socialna in gospodarska vprašanja bistveni sestavni del vseh kulturnih vprašanj, poudarjamo s tem tudi to, da je vse slovensko delavstvo, ročno in umsko, bistveni in sestavni del našega naroda. Zaradi tega ima delavstvo tudi svojo posebno **kulturotveno poslanstvo pri gradbi naše kulture.** Kdaj so že minili časi, ko je bilo delavstvo samo orodje neke male narodove plasti. Življenjske oblike so se temeljito izpremenile. Cele plasti naroda, ki so bile včasih samo nekakšna vprežna živina, so se dvignile iz suženjstva in so postale soodločujoči činitelji v vsem narodovem življenju. To se pravi, da so postale kulturotvene. Vodilne aristokratske in meščanske plasti dolgo niso doumele tega razvoja in so živele kar naprej v misli, da je delovno ljudstvo samo za izkoriščanje in izžemanje »vrhnjih« plasti naroda. Ta vrhnja plast si je zgradila svojo kulturo na žuljih in s krvjo ter delom »spodnjih« plasti. Tako je šlo tako dolgo, dokler se niso vrhnje plasti izpridile, živeč v izobilju in uživajoč kulturne in gnotne dobrine, ki so se nakupičile ne samo po zaslugi in de-

lova same vrhnje plasti, temveč tudi s trdim in krvavim sodelovanjem spodnjih plasti.

Delavstvo se je pa čedalje bolj razgibalo in se začelo osamosvajati. Dozorelo je do kulturotvornega socialnega činitelja. **To se pravi, da je začelo po pravici zahtevati soodločevanje v vseh kulturnih vprašanjih naroda. Kulturna vprašanja pa niso samo vprašanja umetnosti in literature itd., temveč vsa politična, socialna, gospodarska, pravna, vzgojna, tehnična, verska, obrambna in druga vprašanja.** Narod in človeštvo se namreč izživlja v neki celoti, ki obsega vsa življenjska področja ali oblike. Narod živi svoje politično, svoje socialno, svoje gospodarsko, vzgojno, tehnično, versko in obrambno življenje. V vseh teh oblikah življenja ne more več odločevati samo ena privilegirana plast naroda, v vseh teh oblikah mora sodelovati in soodločevati ves narod, torej vsi sloji, vsi stanovi in poklici.

Širite „Novo Pravo“!

Zakaj pa je delavstvo posebno važen bistveni činitelj v kulturnem življenju? Enostavno zaradi tega, ker je po številu najmočnejši in ker daje narodu svoje delo. Če bi tega dela ne bilo, bi tudi ne bilo nobenega tako zvanega višjega, v ožjem smislu kulturnega dela, kajti to delo je mogoče šele na osnovi garanja delavstva. **Pogoje za nastanek kake višje kulture ustvarja delavstvo vseh vrst. Kulturni vrhovi, ki ne vzklijejo na tej osnovi in v živem, organskem stiku s to osnovo, so lažni kulturni vrhovi, ki bodo ostali osnovi vedno tuji, ki jih osnova ne bo mogla priznati in ne jih uporabiti za svojo kulturno rast.** Ako vse to pomislimo, se ne smemo čuditi, da delavstvo danes sovrši tako zvano aristokratsko in meščansko kulturo, saj drugače biti ne more. Ta kultura je nastala mimo delavstva in nad njim; delavstvo ji je bilo samo v toliko dobro, kolikor je dajalo svoje dragoceno delo, brez katerega bi ta kultura seveda ne mogla nastati, ni pa imela ta kultura nobenega živega stika z delavstvom in zaradi tega vsebina te kulture ne obstoja iz takih kulturnih vrednot, da bi te vrednote lahko bile kulturna hrana za delavstvo. Mnogo političnih, socialnih, gospodarskih, pravnih, umetnostnih, vzgojnih, obrambnih in verskih vrednot stare kulture ročno in intelektualno delavstvo zaradi tega ne more priznati, ker so mu tuje, ker ne dvigajo njegov moralni, gmotni in kulturni polet, temveč naravnost zatirajo njegovo gmotno in duhovno življenje.

Upoštevaajoč ta dejstva lahko razumemo, zakaj je delavstvo vsega sveta začelo razredno borbo, misleč, da je to edina pravilna metoda za doseg svojih pravic in za uveljavljanje v celotnem kulturnem življenju. **Razredno borbo so izzvale vodilne plasti, ki so se tako degenerirale, da niso imele več razumevanja, ne volje in sposobnosti, da bi delavstvo pritegnilo v narodno kulturno skupnost.** Z drugimi besedami: vodilne plasti naroda niso dajale delavstvu možnosti za soodločevanje v vseh kulturnih vprašanjih, to je v vseh političnih, socialnih, vzgojnih, pravnih in drugih vprašanjih. Delavstvo je pa šlo v ekstrem, rekoč: Dobro, bomo pa dosegli vse to z razredno borbo. Kapitalistično-meščanska in aristokratska plast pa odgovarja s protiborbo: poteptala je demokratična načela in izročila vso oblast diktatorjem.

Mi vemo, da je oboje katastrofalno za resnično kulturno rast naroda: razredna borba in diktatura delavstva ter meščanska diktatura in fašizmi. Kultura, ki je kaj vredna in ki je kultura vsega naroda, raste samo v demokraciji, to je v plemeniti borbi in sodelovanju vseh slojev, poklicev in plasti naroda. Sveta je dolžnost vse naše inteligence, ki stoji ob strani in apatično gleda na življenje, ki je zašla v ekstreme, ki se bori nepravilno za kulturo, smatrajoč socialna in gospodarska vprašanja za nepomembna in nevredna inteligentove pozornosti, da stopi v naše vrste in se ramo ob rami bori z našim delavstvom za resnično kulturo slovenskega naroda in za njegovo boljšo bodočnost.

Socialna zaščita vajencev

O vajeniškem vprašanju so živahno debatirali v četrtek 25. marca v dvorani Delavske zbornice zastopniki delavskih organizacij, delodajalcev, Zbornice za TOI, zastopniki OUZD, učiteljev, socialnih delavcev itd. Vsak izmed teh zastopnikov je vlekel v svojo smer in pihal v svoj rog, posebno čudno stališče so zavzeli zastopniki obrti in industrije, ki so izjavljali, da spada gospodarska in socialna stran vajeniškega vprašanja samo v okvir njihove pobude. Drugih za vajeniško vprašanje odločujočih organizacij po njihovem mnenju ni.

Tudi zastopniki delavstva so izrekli svoje zahteve glede socialno-zdravstvene zaščite vajencev ter njih praktične in teoretične izobrazbe v obratovalnicah in v strokovno-nadaljevalnih šolah. Anketi je vodil referent DZ tov. Tavčar, ki je sam dal mnogo dobrih in pametnih predlogov glede socialne zaščite vajencev in preureditve pouka v strokovno-nadaljevalnih šolah. Zastopana je bila na anketi tudi NSZ. Zanimivi so bili referati.

Na anketi iznešene misli so bile te-le: Vajenec ne sme biti več brezplačna in izkoriščana delovna sila. Ako to velja za delavca, velja to še posebno za vajenca. Zakoniti predpisi, da mora vajenec ali vajenka po prvem letu učenja dobiti primerno nagrado, se morajo upoštevati. Najvažnejše je vprašanje socialne zaščite vajencev, ki pa ni vprašanje samo enega sloja, temveč vprašanje vsega naroda, kakor so to vsa socialna vprašanja. Delo in kapital se morata izpopolnjevati, kakor potrošnja in proizvodnja. Kvalificirano delavstvo je odvisno od uspevanja obrti, uspevanje obrti pa od kvalificiranega delavstva. Socialna in gospodarska politika je samo tedaj pravilna, ako ob nji uspeva obrt in obenem raste delavčev zaslužek ter njegov socialni položaj.

Ostra je bila debata o vprašanju, ali se sme vajenec strokovno organizirati. Delavske organizacije so pravilno poudarjale, da smejo vajenci kot pomožna osebja biti člani društev, ki ščitijo gospodarski, kulturni in moralni interes pomožnega osebja. Ostro se je kritizirala zloraba osemurnega delavnika, ki je dopusten posebno še samo za mladostnike pod 16 leti. Vsako prekoračenje delovnega časa morajo podjetniki plačevati s 50%nim poračunom, in to ne glede na učno pogodbo. Nekateri vajenci so telesno izčrpani, dobe naj izdatnejšo prehrano, posebno kjer se jih uporablja za težka dela na cesti. Vajenec spada v šolo in v delavnico ter ne na cesto. Najbolj trpe vajenci, ki se zvečer vračajo na domove izven Ljubljane. Za te so potrebni vajeniški domovi kot prenočišča in zavetišča. Nesocialna je dajanje vajencev za vzdrževanje strokovno-nadaljevalnih šol. Šolo naj vzdržuje banovina in ne mladoletnik.

Mnogo se je govorilo na anketi tudi o reorganizaciji strokovno-nadaljevalnega šolstva. Mislimo, da tudi v tem grmu tiči zajec. Naše strokovno-nadaljevalne šole niso na višini, učiteljstvo stori, kar more, toda še dolgo ne bo kos vsem nalogam takih šol. Premalo je življenjsko, premalo strokovno izobraženo. Upoštevati pa bo treba izjavo Udruženja našega učiteljstva glede potrebnih reform strokovno-nadaljevalnih šol in izobrazbe ter položaja učiteljstva. Važno je tudi usmerjevanje vajencev v prave poklice. Spoznati pa je bilo tudi na tej anketi, da ima delavstvo in delavski naraščaj dva sovražnika: 1. reakcionarnost kapitalističnih krogov in nazadnjaštvo njihovega aparata ter 2. brezbriznost delavstva samega, od katerega sta odvisna delavčev socialni položaj in zaščita. In še to: Dokler bodo anketarji na anketah vleкли vsak v svojo stran, se ne bo rešilo s pridom nobeno važno socialno vprašanje.

Bolniško zavarovanje le za silo vzdržuje gospodarsko ravnotežje

Računski zaključek OUZD v Ljubljani, v katerem je zapopadeno samo poslovanje bolniškega zavarovanja, izkazuje za leto 1936 — 298.021 Din poslovnega prebitka. Poslovanje nezgodnega zavarovanja na področju ljubljanskega OUZD v tem računskem zaključku ni izkazano. Za tega sestavlja računске zaključke Osrednji urad. Po določitvi povračil za posle, ki jih vrši bolniško zavarovanje namesto nezgodnega zavarovanja in po določitvi prispevkov za pokritje primanjkljajev pasivnih krajevnih organov, se seveda prvotni poslovni prebitek OUZD izpremeni.

Glede zavarovancev je bilo lansko leto ugodno. Povprečje zavarovancev je znašalo 85.917 (za 6654 več kakor leta 1935.). Tudi povprečna mezda je narasla od 22.39 Din na 22.57 Din. Dohodki so bili za 3.8 milijona Din višji kakor leta 1935. Neugodno so vplivala na dohodke mezdana gibanja.

V zdravstvenem pogledu je bilo lansko leto neugodno. Odstotek bolnikov je znašal vse leto 2.92%. Vsi višji dohodki so bili v celoti izčrpani. Hranarine in druge dajatve so dosegle neobičajno višino in urad je izgubil precej tudi na prispevkih, ker se ti za čas bolezni ne predpisujejo.

Višje podpore je urad plačeval iz naslova bolniškega zavarovanja v obliki podaljšanja podporne dobe preko 26 tednov do 52 tednov. Višje podpore v znesku 1.062.000 Din je OUZD plačeval do 12. 10. 1936 iz rednih tekočih dohodkov, od tega časa naprej do konca leta pa v znesku 252.000 Din iz likvidacijske imovine. Če bi se podpore izplačevale celo leto iz rednih sredstev, bi znašal poslovni prebitek samo 45.000 Din. Gospodarsko ravnovesje pri tako malenkostnem prebitku ni dovolj zavarovano. S tem je najbolj ogroženo izplačevanje podaljšanih podpor nad 26 tednov.

Skupni dohodki bolniškega zavarovanja znašajo 43.070.704 Din, od česar odpade samo na bolniško zavarovalne prispevke okrog 41.884.000 Din, na regresno povračila 280.826 Din, na obresti 615.807 Din.

Skupni izdatki znašajo 42.772.000 Din. Od teh odpade za hranarino 12.583.000 Din, za porodniške dajatve 2.482.000 Din, za pogrebne 271.000 Din, za zdravniške stroške 4.881.000 Din, za zdravila 3.931.000 Din, za oskrbne stroške v bolnišnicah 5.599.000 Din, za zdravljenje v kopališčih in zdraviliščih 2.956.000 Din, za zdravljenje in popraviljanje zob 815.000 Din, za vzdrževanje ambulatorijev 1.122.000 Din, za upravne stroške 7.056.000 Din. Ti zadnji se bodo znižali za 14.75% po določitvi višine povračila nezgodnega zavarovanja.

V denarju so prejeli zavarovanci na podporah 15.337.000 Din, v naravi pa 19.106.000 Din.

Življenje je boj, ki mora biti bojevan v korist državne in narodne celote. S tem je bojevan tudi za korist človeštva in človečnosti!

Izdatki za dajatve, z izjemo kopališč in zobovja, so narasli precej, kar je v zvezi z visokim staležem bolnikov, izdatki za izvrševanje zdravniške službe in za upravo so se pa v primeri z letom 1935. znižali.

Za lečenje jetike je urad izdal 1.336.000 Din, za zdravljenje v lastnih fizikalnih napravah 1.133.000 Din, za zdravljenje v Laškem 190.000 Din, v okrevališču Jadran 156.000 Din.

Imovinsko stanje izkazuje 32.698.000 Din aktiv in 32.400.000 Din pasiv. Največja postavka med aktivno so zaostanki neplačanih prispevkov v znesku 18.108.000 Din ali okrog 31% skupnega predpisa za leto 1936.

Neznaten prebitek v letu 1936. dokazuje, da bolniško zavarovanje le za silo vzdržuje gospodarsko ravnotežje. Urad si pomaga z uporabljanjem denarja nezgodnega zavarovanja, kar so velika bremena z obrestovanjem. Višina prispevka za primer bolezni je dosegla najvišjo dopustno stopnjo 7%. Pri tako neznatnih prebitkih seveda tudi ni mogoče dopolnjevati rezervne sklade, ki naj služijo za izplačevanje višjih podpor.

Nespameten in ogaben red

V 3. številki mesečnika «Sodobnost» popisuje profesor ljubljanske univerze dr. inž. Milan Vidmar svoj obisk pri velikem izumitelju Nikoli Tesli v Njujorku. Tesla mu je tudi pripovedoval, kako so mu z dinamitom uničili laboratorij, v katerem je preizkušal svoje izume. Spričo tega pripominja dr. Vidmar: «Družbeni red, ki tlači neštete poštene in dragocene glave, ki uničuje takšne glave kot je Tesla, mi je bil v tistem trenutku še bolj ogaben in nespameten kot sicer!»

V letošnji številki «Zbornika za umetnost» popisuje prof. Albert Sič svoje spomine na slikarja Ivana Groharja. Prav v dno srca segajoči in pretresljivi so ti spomini. Pisec pripoveduje med drugim, kako je Grohar dobil naročilo za slike v trnovski cerkvi v Ljubljani in kako so intrigirali pri tedanjem trnovskem župniku Ivanu Vrhovniku, da je naposled preklical naročilo, ki je bilo že napol izvršeno in je bil umetnik Grohar zopet pahnen v bedo. V Škofji Loki je na koncu životaril prav po beraško ter trpel lakoto. Naposled je omagal. Lotila se ga je jetika. Do skrajnosti oslabilnega so pripeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer je umrl. To je bilo leta 1911. Na smrtni postelji so mu sporočili, da je dobil podporo za študij v Italiji, toda bilo je prepozno...

Res ogaben in nespameten družabni red, ki uničuje genije in hoče pomagati umetnikom na smrtni postelji ter se okorišča s kulturnimi in gmotnimi dobrinami v bedi umrlih velikih sinov naroda!

Kaj pa je tebe treba bilo...

Delavec in kmet prva čutita gospodarsko krizo, ker živita iz rok v usta, kakor pravimo. Ko sta kmet in delavec že skoraj docela izčrpana, začutijo krizo tudi drugi sloji. Gibanje valute in resnično vrednost denarja čutita torej tudi prva delavec in kmet. Premislimo torej, zakaj se tako širi v mestih, industrijskih centrih in tudi na vaseh tako zvana bela kuga in zakaj raste število nezakonskih otrok.

Dela in zaslužka je čedalje manj, delavcev in delavk pa čedalje več. Kmet in delavec spoznata, da otrok ne bosta mogla zrediti niti jim zagotoviti bodočnosti. Upanje v boljše čase se izpremeni v obup, ki ljudi tira v negativne socialne struje in pa v kriminal. Žena, ki je zanosila, gre in si sama ali s pomočjo mazačk odpravi plod. Kaj naj počnem z otroci? Kaj bo z njimi, ko dorastejo? Ali jim bom sploh mogla dati kruha, da dorastejo? To so vprašanja, ki si jih zastavlja dandanes čedalje več delavskih in kmečkih žena in ki so prvi vzrok kriminalnih odprav plodu. V časopisih smo čitali, da pride v Slavoniji osem kriminalnih odprav plodu na eno odpravo plodu, izvršeno v bolnišnicah. Obenem pa pada število zakonov, obenem je od leta do leta večja umrljivost otrok. Beda, pomanjkanje, slabe zdravstvene razmere in še marsikaj drugega so vzroki te rakaste rane na našem narodnem telesu. Da vsi vzroki zrahljajo tudi moralno voljo, da se ne more več upirati agentom, ki prodajajo že no deželi «praške», ne mazačem in mazačkam, ki prav lokavo iščejo žrtve, je razumljivo. Glede nezakonskih otrok na Štajerskem je zbral g. Josip Jurančič zanimive številke (Ljubljanski Zvon, št. 1/2), ki jasno kažejo, da tiče vzroki v prvi vrsti v socialnih in gospodarskih mizernih priklakah vasi in ne morda tam, kjer jih navadno po starem predsodku iščemo, namreč ne v moralni pokvarjenosti.

Vrednost denarja. Za 1 holandski golder doliči 23.95 do 24.09 Din, za 1 nemško marko 17.59 do 17.73 Din, za 1 angleški funt šterling 213.46 do 215.52 Din, za 1 ameriški dolar 43.45 do 43.81 Din, za 100 franc. frankov 200.87 do 202.31 Din, za 100 češkoslovaških kron 152.54 do 153.64 Din, za 100 italijanskih lir 229.69 do 232.77 Din. — Voja škoda se kupuje po 414 do 417 Din, avstrijski šilingi so bili v privatnem kliringu po 8.03 Din, nemški klir. čeki pa po 11.99 Din.

STROKOVNI VESTNIK

Iz podružnic

Podružnica Cestne električne železnice v Ljubljani. Dne 13. marca je imel posmrtni sklad železničarjev cestne električne železnice svoj občni zbor. Tajnik je obširno poročal o načinu dela za pridobitev v članstvo še onih železničarjev, ki doslej niso bili člani sklada. Zanimivo je poročal blagajnik Juhant; iz tega poročila je razvidno, da je bilo leta 1936. doslej najslabše, ker je bilo 7 smrtnih primerov. Vendar izkazuje ob 10 letnem obstoju sklad saldo 68.250 Din. Stari odbor je bil z zahvalo razrešen, na čelo novega odbora pa je bil izvoljen tov. Osvald. Obravnaval se je pisni predlog, da naj bi se sprejeli v članstvo tudi svojci, glavarji družine, to je oče in mati. Predlog je bil sprejet s sklepom, da se omenjeni svojci sprejmejo v članstvo z vpisno pristojbino 25 dinarjev in se vsako leto nad 40 let starosti obremenijo z 10 Din. Članarina na mesec za vsakega člana ostane še nadalje 2 Din. Za pristop svojcev v članstvo je določen rok 3 mesecev, počenši s 1. aprilom t. l. Po tem roku izgube svojci pravico za pristop. Društvo se zelo lepo razvija in ima zdaj 600 članov. Novemu odboru obilo uspeha!

Medvode. V nedeljo dne 21. marca smo imeli dva članska sestanka, prvega v gostilni Tome za delavce tovarne Medic, drugega pa za delavce tovarne tanina. — Na prvem sestanku so tovariši razpravljali predvsem o kršitvi delovne pogodbe glede nadur. Sestanek je vodil tov. Oven; centralo je zastopal tov. Rupnik. V smislu sklepov naj centrala posreduje in naj se zavzame za to, da pride do sporazuma v spornih vprašanjih. O uspehih glede tega bomo čuli poročilo na sledenjem sestanku. — Sestanek za delavce v tovarni tanina je imel predvsem namen izvršiti vse priprave za sklenitev kolektivne pogodbe tudi s tovarno tanina in za ustvaritev delovnega reda, ki ga za to tovarno še ni. Sprejeti sklepi so prvi pogoji, da dobimo končno kolektivno pogodbo, ki je za podjetje in za delavstvo tako nujno potrebna. — Oba sestanka sta bila resna in stvarna. Upamo, da bo delavstvo nastopilo solidarno, da bodo končno z dnevnega reda pritožbe in da bo ustrezno željam delavstva v obeh tovarnah. S tem bodo ustvarjeni pogoji za mirno sožitje med podjetji in delavstvom. Na obeh sestankih je očitno potrebne smerice in dal potrebne informacije zastopnik centrale, ki je govoril tudi o pomenu organizacije in dela v njej. — Naša podružnica ima polne roke dela zaradi še trajajočih posledic stavke v papirnicah, s katero je bila podružnica zelo prizadeta. — Pričakovati je, da se bo še nadalje lepo razvijala pod vodstvom vnetega in požrtvovalnega tov. Ovna, zlasti v organizatornem strokovnem delu. Le tako naprej!

Tržič. Naša podružnica bo sklicala prihodnje dni članski sestanek, na katerem bomo razpravljali zlasti o organizaciji narodno zavednega tekstilnega delavstva, ki je danes deloma še izven organizacij. Neuspela stavka v tekstilni industriji je bila za našo podružnico težka preizkušnja, kateri smo pa bili z velikimi naporji kos.

Ribnica. Dne 21. marca se je vršil redni občni zbor naše podružnice v društvenih prostorih. Vsa poročila odborikov pričajo o veliki agilnosti podružnice in o njenih lepih uspehih v organizatornem, strokovnem, prosvetnem in gospodarskem pogledu. Izvoljen je bil nov odbor s tov. Drulcem na čelu. Centralo je zastopal tov. Žerjal, ki je govoril tudi o strokovnem gibanju vobče. Tolmačil je posamezne določbe socialne zakonodaje, predvsem one, ki se tiče našega organiziranega delavstva. Tovariši so odobraval podane smernice in cilje narodnega strokovnega pokreta. Živahna debata se je razvila o vprašanih podružnice same, ki je pokazala soglasnost v vseh glavnih internih zadevah. Vemo, da bo tudi naprej članstvo s še večjo vnemo delalo, kakor je želel tov. Drulc, ko je uspelo zborovanje zaključil.

Žiri. Za sv. Jožefa smo imeli lep članski sestanek v gostilni pri Demšarju, na katerem je poročal tov. dr. Alujevič. Obravnaval je našo veljavno zakonodajo, raztolmačil je novo uredbo o minimalnih mezdah ter nas seznanil z raznimi zakonitimi ukrepi vlade glede delovnega prava. Tovariši so se mu z odobravanjem zahvalili. Po sestanku smo se razgovarjali o internih vprašanih podružnice, zlasti o podporah za primer nezaposlenosti in o drugem. Tov. dr. Alujevič je pojasnjeval vsa vprašanja. Za tekoče zadeve čakamo na poročila centrale o uspehih glede raznih intervencij. Podružnica pripravlja prireditve, da okrepi podporni fond, ki je zaradi velike nezaposlenosti izčrpan, sicer se pa podružnica lepo razvija.

Mokronog. Delavstvo usnjarske tovarne gosp. Kalina v Mokronogu je bilo do pred kratkim še neorganizirano. Po prizadevanju nekaterih uvidevnejših delavcev so lansko leto ustanovili svoje lokalno društvo. Tovarnar g. Kalin je to društvo priznal kot delavsko strokovno organizacijo in zahteval delavstva tudi v marsičem ugodil. Delavstvo sodoča o nastavitvah in odpustih in tudi glede plač se že kaže napredek.

V tovarni je približno 140 delavcev, večinoma domačinov, le kvalificirano delavstvo se je po razširitvi tovarne naselilo v Mokronogu. To delavstvo po večini še ni bilo strokovno dovolj zaveđno in tudi ni poznalo socialne zakonodaje vsaj toliko, kolikor je potrebno, da jo vsak delavec pozna. Z organizacijo pa so čutili tudi potrebo o spoznavanju naše socialne zakonodaje. Odbor je povabil tov. R. Juvana, da pride v Mokronog in predava o naši socialni zakonodaji. To prvo predavanje se je vršilo v nedeljo 21. marca v prostorih tovarne. Zbralo se je nad 100 delavcev, ki so z največjim zanimanjem sledili poldrugournemu predavanju. Tov. Juvan je govoril o zakonu o zaščiti delavcev, o obratnih zaupnikih, o inspekciji dela, o delavskih zbormicah in o zakonu o zavarovanju delavcev. Posebno pa je poudaril pomen delavske strokovne organizacije in nujno potrebno izobrazbo delavstva.

Tov. Jože Kralj, tajnik organizacije, se je tov. Juvanu zahvalil in z lepimi vzpodbudnimi besedami bodril delavstvo k zavednosti in disciplini. Takih sestankov želi delavstvo še več, ker vedno bolj uvideva, da je edino v tem njegova rešitev.

Jesenice: Razrešitev delavskih zaupnikov. Dne 27. januarja so se vršile pri nas volitve obratnih delavskih zaupnikov. Kakor je poročal neki časopis, je banska uprava odobrila od 16 zaupnikov samo 11 zaupnikov. Plenum se še ni vršil, zaradi tega o položaju ne moremo kaj več poročati kakor to, da vseh pet razrešenih zaupnikov ni več v službi pri KID. Ti zaupniki so bili razrešeni tudi funkcij v organizaciji SMRJ, to razrešitev pa je izrekla centrala v Beogradu. — **Nekaj se ruši.** V podružnicah SMRJ na Jesenicah in Javorniku so bili odstavljeni odborniki. Že med letom se je pa zgodilo, da so postavili na mesta odbornikov komisarije. Odstavljeni odborniki trdijo, da postavljeni komisariji niso člani in da imajo nalogo privabiti nekaj delavcev v organizacijo in izvesti občni zbor. Razpisana je tudi prav pomembna funkcija in vabijo tudi nekatere bivše stebre, ki so jih svoje čase izgubili. Vse kaže, da bomo slišali še kaj zanimivega glede te zadeve. — **Obveščamo vse tovariše in tovarišice,** da bo v nedeljo 4. aprila ob 9. uri v Sokolskem domu na Jesenicah redni letni občni zbor podružnice NSZ na Jesenicah z dnevnim redom: 1. otvoritev, 2. čitanje zapisnika, 3. poročila predsednika in odbornikov, 4. volitev novega odbora, 5. naloge odbora in članstva, poročila zastopnik IO iz Ljubljane in 6. raznoterosti. Dolžnost vseh članov je, da se zbora udeležijo. Kdor je v zastanku s članarino, naj jo takoj poravnava. Odbor.

Javornik. V nedeljo 7. t. m. se je vršil na Javorniku v dvorani sokolskega

doma redni občni zbor podružnice NSZ. Za ta občni zbor je vladalo prav veliko zanimanje, zato je bila udeležba tudi zelo številna. Izvrševalni odbor NSZ je na tem zboru zastopal predsednik NSZ tovariš R. Juvan. Predsednik podružnice Fr. Kralj je podal prav obširno in izčrpno poročilo o delovanju podružnice ter je predvsem omenil veličastno proslavo razvitja prapora NSZ, ki se je izvršila nad vse častno v preteklem letu. Posebno podrobno je poročal o pogajanjih za novo kolektivno pogodbo. Dotaknil se je tudi volitev obratnih zaupnikov in volitev v Bratovsko skladnico, pri katerih je podružnica dosegla sicer prav lepe uspehe, vendar bi bili uspehi še večji, ako bi se sleherni član NSZ zavedal pomena teh volitev in storil svojo dolžnost. Poročilo tovariša predsednika je bilo z odobravanjem sprejeto. Tudi poročilo tajnika tovariša Kalana se je vzelo z odobravanjem na znanje. Blagajnik tovariš Zupančič je podrobno poročal o blagajniškem poslovanju ter je bilo iz njegovega poročila posneti, da je imela podružnica nad 44.000 Din denarnega prometa, kar je za podružnico prav lep napredek. Podružnica ima naložen v hranilnici prav lep znesek, kar je dokaz marljivosti in pridnosti članstva.

Nato so se vršile z listki volitve novega predsednika ter je bil z veliko večino ponovno izvoljen sedanji zaslužni predsednik tovariš Franc Kralj. Za podpredsednika je bil izvoljen tovariš Ivan Anderle, za tajnika tovariš Ivan Žvan in za blagajnika tovariš Jakob Pivk. V odbor pa so bili izvoljeni tovariši Jakob Kristan, Jakob Jagodič, Franc Vodnov, Slavko Caf in Franc Treven; za namestnike pa tovariši Aleš Jelenc, Miha Smolej in Martin Praprotnik; za pregledovalca računov tovariša Franc Fajš in Vinko Praprotnik ter za praporščaka tovariš Matija Pivk in za njegovega namestnika tovariš Vili Vidmar.

Nato je v imenu izvrševalnega odbora NSZ pozdravil predsednik R. Juvan občni zbor ter v daljšem govoru poudaril pomen NSZ za delavstvo ter bodril člane k nadaljnjemu delu za razvoj in napredek naše organizacije.

Občni zbor se je zaključil v lepi harmoniji in navdušenju številnega članstva.

Celje. Pismo delavca. Vaša «Nova Pravda» je kot socialno-politični in strokovni list za strokovni pokret narodnega delavstva zelo potrebno glasilo, ki naj se bori za skromno delavčevu pravico, ki je danes posebno za narodno-zavednega in požrtvovalnega delavca tako težko dosegljiva in jo je deležen le v najpicljejši meri. Zato Vam želim mnogo uspehov ter pričakujem, da bo Vaš list med delavstvom užival polno priznanje in da bo uvaževan bojevnik za narodne in socialne pravice slovenskega delovnega človeka. «Nova Pravda» naj bo odločno na braniku naših narodno-socialnih koristi. — Že dalj časa sem brezposeln delavec, težko poravnam naročnino, vendar pa hočem ostati naročnik prepotrebne narodnega in socialnega glasila, ki naj nas delavce bodri k delu in slogi za napredek strokovnega pokreta narodnega delavstva.

Maribor. Pri naši podružnici obstoja dobro organiziran odsek šoferjev, ki ga vodi z veliko ljubeznijo in odločnostjo tov. Pečečnik. Zasnoval in izpeljal se je poseben podporni fond, ki je v kratkem času zbral že precejšnje premoženje. Odsek ima namen izpeljati zasnovano gospodarsko socialno akcijo, ki vodi k gospodarski osamosvojitvi šoferjev. Odsek je podvzel že razne korake, da strokovno in kulturno dvigne šoferski stan na ono višino, kakor jo važnost in odgovornost poklica zahtevata. Doslej prirejena predavanja so bila zelo dobro obiskana in so dosegla velik uspeh. Odseku želimo, da bi z uspehom dovršil svoj strokovni in gospodarsko socialni program. Odločnost in vztrajnost sta zato najboljša poroka.

Delavci v Ljubljani brez zasluženih plač

Težke ure preživljajo člani v Strojnih tovarnah in livarnah. Zaradi finančnih težkoč je podjetje v zastanku pri izplačevanju že zasluženih mezd. Tovariši že od začetka leta prejemaajo neredno svoje krvavo zaslužene prejemke. Občudovanja vredna je potrpežljivost delavstva, ko uvideva težkoče, s katerimi se podjetje bori ter se samo težko bori za obstanek.

Pred prazniki je kazalo, da bo potrpežljivosti konec, ker ni bilo upati, da bodo delavci za praznike dobili svoje zaslužene pare. Na veliki petek so prizadeti delavci na zborovanju v dvorani Delavske zbormice sklenili, kaj je treba ukreniti, da delavci ne bodo še naprej trpeli. Po zdravem razumu in uvidevnosti je bilo sklenjeno uporabiti vsa zakonita sredstva za doseg pravic delavstva. Posebna deputacija naj gre k g. banu, ki naj podpre upravičene zahteve delavstva in intervenira, da bodo izplačila zapadlih prejemkov likvidna. Podjetje ima take terjatve, s katerimi bi bile težkoče takoj odstranjene, ako postanejo terjatve likvidne.

O vseh nadaljnjih ukrepih bomo še poročali. Pripomniti je treba, da nastopata obe organizaciji SMRJ in naša NSZ sporazumno pri tem za delavstvo in podjetje važnem vprašanju. — Namen obeh organizacij je, da pomaga delavstvu, ki ob poštenem in trdem delu ne sme stradati in trpeti pomanjkanje, da pa tudi pomaga prebresti težkoče podjetja, ki so dediščina prejšnjih uprav, deloma pa tudi posledica sedanjega vodstva.

Odpirna noč in dan so groba vrata

V ljubljanski bolnišnici je umrl za kapjo dne 24. marca naš član iz Žirov tov. **Seljak Jakob.** Zapušča 7 otrok, najmlajšemu je komaj 2 leti. Članska deputacija, ki je prišla 26. marca iz Žirov v Ljubljano na pogreb, je prišla, ne da bi se mogla udeležiti pogreba, ker je državno tožilstvo odredilo obdukcijo pokojnikovega trupla. Pogreb je bil zaradi tega odložen za 24 ur. — Deputacijo je zelo presenetil prizor, ki se ji je nudi pri mrtvaškem odru pokojnika, prizor, ki priča o pomanjkanju pietete, ki je potrebna ne samo ob smrti bogatinovi, temveč tudi ob smrti reveževi, ki ne zapusti premoženja, ko po dolgem trpljenju odide v večnost. — Podružnica v Žireh bo vse storila, kar je v njenih močeh, da pomaga pokojnikovim sirotam, ki so brez sredstev. Umrlemu tovarišu pokoj na njivi vseh mrtvih, žalujočim naše iskreno sožalje!

Hrastnik. Izid volitev v Bratovsko skladnico, ki so se vršile dne 28. febr., je sledeči: Volilnih upravičencev je bilo 564, volilo jih je 469, neveljavnih glasov 14. Rdeča lista je dobila 364 glasov in 24 odbornikov, bela gospodarska lista 91 glasov in 6 odbornikov. Sedaj se pripravljamo za volitve obratnih zaupnikov v II. rudarsko skupino. O poteku dela bomo še poročali.

Delo v tujini. Brezposelni, ki se zanimajo za zaslužek v tujini, zlasti v Perziji in na Francoskem ter v Kanadi, naj upoštevajo pojasnilo izseljeniškega referenta pri bankski upravi, ki se glasi: Perzija je dala delo samo 100 odlično kvalificiranim zidarjem in tesarjem. Vsak od teh je moral imeti pri odhodu 8000 Din gotovine. — V Francijo potujejo samo prekmurski sezonski delavci poljedelci in nekaj žagarjev in drvarjev iz okolice Čabra. Vsi morajo imeti delovne pogodbe, brez katerih je izselitev nemogoča. — V Kanado gre lahko samo kmečka družina, ki ima 1000 dolarjev gotovine, s katerimi si lahko kupi farmo. Šele pod temi pogoji je mogoče dobiti izselitveno dovoljenje. Ako je kdo že nasedel kakemu agentu glede izselitve v te države, naj takoj javi najbližji oblasti, da bodo preprečene še druge zlorabe in sleparije.

Strup, ki razjeda temelje družine, so predvsem nizke in sramotne plače delovnega ljudstva!

Resno, veselo in žalostno

Dne 17. marca se je pričela v našem senatu načelna proračunska razprava. Senator Djordjevič je ugotovil, da smo ideološko en narod vsi Srbi, Hrvati in Slovenci, da pa je zgodovina napravila iz nas tri individualnosti. Sploh so se bojevali v senatu ogorčene govorniške bitke zaradi vprašanja, ali smo en narod ali trije narodi. Iz raznih izjav sklepamo, da je ravno obratno res, kar je trdil Djordjevič. Zgodovina nas je združila v eno državo, toda naši politiki so nas zopet razdružili v tri dele. To pa ne v interesu celote ali narodov, temveč v interesu partizanske politike. Raznim klikam, ki so vladale, je pa bilo prav, da so se prekljali o tem in mnogim je še danes prav, da se to dela.

Čuli smo, da je v modi, da se napada šestojanuarski režim. Pri nas živi sploh vsak režim od napak in polomij prejšnjega režima. Režimi se izpodrivajo, na oblasti z vso paro izrabijo priljubljenost za partizanske namene in koristi, nato se pa umaknejo v opozicijo in vedo šele nato čisto natančno, kako je treba pravilno vladati v državi. Ko pridejo zopet na oblast, jim je blagor celote lanskega snega. In tako se pri nas uganja državna politika na škodo celote. Čuli smo, da prinaša proračun nove obremenitve in s stotinami amandmajev daje vladi možnost, da dela z denarjem, kar hoče, ne da bi jo mogel kdo kontrolirati. Senatorji so se mnogo smejali in so se tudi zelo razburjali, prišlo je do ostrega prekanja in do burnega protestiranja ter je incident sledil incidentu, kakor smo čitali. Jugoslovani kljub temu še vedno ne vedo, ali so en ali trije narodi; vedo samo to, da je debata o tem naravnost že ogabna, ker se za njo krijejo ogabni nameni, vedo pa tudi, da gospodarsko propadajo in da že od obstoja države nobena vlada ni zgradila sistematičnega gospodarskega in socialnega načrta ter ga začela izvajati in je to glavni vzrok, da se med seboj kosamo v tri dele.

Mnoga pooblastila pričajo o abnormalnosti v naši zakonodaji, vlada se hoče izogniti javni razpravi in kritiki, čeprav ima v senatu in v parlamentu večino. Del vlade je za edinstvo, drugi del za tri narode, prejemki državnih nametščencev so majhni, na kar nihče ne misli, cenzura je taka, da presega že vse meje. Politika zadolževanja je postala že proračunski princip, kdo bo pa plačeval, ne ve nihče, oziroma plačeval bo narod, pa naj bo eno- ali troimenski ali troimenovani. Vpliv tujega kapitala še nikdar ni bil tako močan. Kreditna kriza je na vrhuncu. Senator Andjelčević je pravilno ugotovil, da je nastalo hrvatsko vprašanje zaradi partizanske politike Beograda. Tudi del slovenskih

politikov dela «slovensko vprašanje», kadar ni v vladi in pri koritih. Debata je ugotovila, da imamo v državi tudi ostro politično krizo in ne samo gospodarsko krizo. Jedro politične krize je hrvatsko vprašanje in potreben je sporazum s Hrvati, toda Beograd se zadovoljuje s «pripravljanjem atmosfere» za sporazum. Finančni minister špekulira z dobro letino. Šestojanuarski manifest je ostal na papirju, ker je bil poverjen — politikom in ker so ubili njegovega velikega tvorca. Senator dr. Kramer je lepo povedal, da je zavest, da smo eno, glavni tvorec države in da unitarizem nima opravka s centralizmom. Ugotovil je tudi, da je gospodarska slika Slovenije žalostna in da vlada sistematično gradi sistem nove diktature pod krinko demokracije. Narodno predstavništvo je samo še zaradi lepega pri življenju. Gospodarski centralizem je dosegel vrhunec. Ves denar se steka v Državno hipotekarno banko in v Poštno hranilnico. Najhujši centralistični ukrep je pa uredba o likvidaciji kmečkih dolgov. Občine se zopet vračajo v oblast srezkih načelnikov in to pod vladno ljudo, ki so jim bile samouprave glavni «šlager», ko so bili v opoziciji. Tudi senator Banjanin je trdil, da je narodno predstavništvo degradirano in da zli jeziki lahko rečejo, da mu predlaga proračun ne finančni minister, temveč blagajnik JRZ. Največ koristi od amnestije je imel — «Slovenec». Vlada likvidira politiko 6. januarja, pri vladanju se pa poslužuje zakonov 6. januarja. Ne dobimo nobenih važnih novih zakonov, kakor zakon o svobodi tiska, volilni zakon itd. Vse to bomo dobili, je rekel dr. Korošec, kadar bo potrebno. Zdaj torej še ni potrebno. Vlada ima druge važnejše posle. Jugoslovanski nacionalizem se odločno zavzema za najširšo samoupravo, ki jo dopušča državno in narodno edinstvo. Ako bi se zavzemal za to, ko je bil na oblasti, bi bilo danes drugače! Senator Smodej je rekel, da vlada s težko muko ustvarja atmosfero miru in zadovoljstva v Sloveniji. Torej same atmosfere! ali po domače «luft». Senator Pucelj je povedal, kakšna je ta atmosfera v vrstah preganjanega in prestavljenega učiteljstva. Vsem režimom je prav in koristno, da hrvatujejo, srbujemo in slovenjujemo, da kričimo: Le vkup, le vkup vsi Slovenci, le vkup, le vkup vsi Hrvati, le vkup in le vkup vsi Srbi; mi pa vemo, da je smisel edinstva Jugoslovancev le v: Le vkup, le vkup uboga gmajna vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov!

Ekstremna socialna gibanja so globoko reakcionarna, ker streme po despotičnih, tiranskih oblikah vladanja, ki se morejo vzdržati na oblasti samo s terorjem.

SPORAZUM Z ITALIJO

Naš najvažnejši zunanjepolitičen dogodek je bil v zadnjem času sporazum z Italijo, ki je zanimal in še zanima tudi vso Evropo, katere oči so trenutno obrnjene na Balkan in Srednjo Evropo. Italijanski zunanji minister grof Ciano je prišel v Beograd in sklenil z nami politični in gospodarski sporazum, s katerim je Italija priznala naše meje, mi smo priznali italijansko cesarstvo in napovedan je nov režim za naše manjšine v Italiji. Poglabile in razširile se bodo tudi trgovinske zveze pod nadzorstvom in vodstvom stalnega gospodarskega odbora.

Sporazum je torej tako splošen, da so bili vsi z njim zadovoljni. Korist bomo imeli od njega le tedaj, ako bomo mi sami močni in enotni v notranjosti, to pa vsaj v trenutku, ko smo ga sklenili, nismo bili.

Rekordna industrijska svetovna produkcija. Po pravkar objavljeni statistiki Društva narodov je bila industrijska produkcija v letu 1936. rekordna in je potolkla vse prejšnje rekorde. Glede na leto 1935. je bila industrijska produkcija večja v Ameriki za 17 %, v Rusiji za 30 %, na Madžarskem za 15 %, v Češkoslovaški za 15 %, v Nemčiji za 13 %, v Angliji, na Norveškem in v Kanadi za 10 %, v Franciji za 15 %, na Nizozemskem za 26 %. Glede na konjunktorno leto 1929. pred začetkom krize je pa bila lanska produkcija večja v Rusiji za 300 %, na Japonskem za 65 %, v Grčiji za 48 %, na Finskem za 42 %, v Danski in Švedski za 36 %, v Angliji, Norveški, Romuniji in na Madžarskem za okrog 30 % ter v Nemčiji za okrog 15 %. Industrijski svet je torej v času prosperitete, ki je boljša kakor v konjunkturi dobi od leta 1922. do leta 1929. Kljub temu je še vedno na stotisoče brezposelnih in kljub temu so na dnevnem redu izprtja. Ne smemo pozabiti, da je vračunana v to uspevanje industrije tudi uspevanje vojne industrije. Ne smemo tudi misliti, da bo šlo v tem tempu uspevanje kar v neskončnost naprej.

Boj proti jetiki. Lige protituberkulozne zveze so zborovale v Delavski zbornici. Predsednik ravnatelj OUZD dr. Bohinjec je poudaril, da je potrebna boljša strokovna kvalifikacija zdravnikov na področju fitzeologije. Država ne stori ničesar, da bi olajšala položaj naše protijetične borbe. Podpora odklanja tudi bogata industrija in drugi pridobitni zavodi, čeprav je ravno v industrijah najnevarnejše gnezdišče jetičnih bacilov. Dosedanjih uspehov protijetične borbe v Sloveniji si ne moremo misliti brez podpore OUZD, ki da letno 70.000 Din za to borbo. Zakon o zavarovanju delavcev naj se izpremeni tako, da bodo

družinski člani zavarovani za slučaj tuberkuloze. Torej država nič in bogatini nič!

Devev žrtev v planinah. Na Storžiču se je pripetila za veliko noč strašna nesreča. Plaz je zasul smučarje-tekmovalce in od 27 mladih smučarjev je našlo pod snegom 9 smučarjev smrt. Risarja pri trdku «Peko» v Trziču Miho Ovse- neka in predilniškega delavca Rudija Plajbesa so izkopali mrtva izpod snega, ostalih sedem pa še iščejo; to so: delavec v tovarni Globočnik v Trziču Kristl Cegnar, predilniški delavec Vinko Šarabon, 30 let star, oče treh otrok, usnjarski pomočnik pri »Peko» Slavko Kostonjevec, Vili Plajbes, brat Rudija, dijak Bertl Ahačič, predilniški delavec Vinko Lombar ter predilniški delavec Jože Mladič.

Obsodba hitlerizma. Papež je v svoji zadnji encikliki ostro obsodil ne samo komunizem, temveč tudi hitlerizem. Bistvo njegove obsodbe hitlerizma je v obsodbi nemškega sedanjega umevanja prava, ki smatra samo tisto pravo in tiste zakone za dobre, ki koristijo nemškemu narodu. Tako pojmovanje prava v resnici ustvarja nevarnost za večno vojno nevarnost med narodi.

RAKOVEC IVAN FRIZER

JESENICE-FUŽINE

Obrtniška ul. 21

Izvršuje z najmodernejšimi električnimi aparati vsa v stroko spadajoča dela kakor: trajno kodranje, vodno železno ondulacijo manikiranje itd. Solidna in hitra postrežba

Se priporoča

Delniška družba pivovarne

Union
pivovarna
in sladarna

Tovarna za špirit in kvas v Ljubljani, poštni predal 45

Priporoča svoje izborne izdelke in sicer:

Svetlo in črno pivo
v sodih in steklenicah

Pekovski kvas, čisti rafiniran špirit

Telefon številka
23-10 in 23-11

ČLANOM NARODNO STROKOVNE ZVEZE

III priporočamo

Kolodvorsko

restavracijo

v Ljubljani in moderno

Kavarno Majcen

za Bežigradom

TOČNA POSTREŽBA! SOLIDNE CENE!

JESENICE, GORENJSKO, Gosposvetska c. 8

HOTEL TRIGLAV

Novo opremljene sobe! Pristna štajerska vina!
Dobra domača kuhinja! Najnižje cene!

Se priporoča **MARIJA ORAŽEM**

Vsakdo naj ve,

da je trgovina s papirjem, pisarniškimi, razmnoževalnimi, tehničnimi in šolskimi potrebščinami

IV. BONAČ
LJUBLJANA

Šelenburgova ulica 5

najbolje
sortirana trgovina

Polnilna peresa, pisemski papir, albumi, pisalne garniture, keramika, bižuterija in druga moderna darila

Zastopstvo za OZALID

Zahtevajte na š list v vseh
obratih in lokalih, kjer trošite
svoj denar!

Restavracija

Legat
Jesenice — Fužine

Vsako nedeljo zvečer plesna zabava brez
vstopnine. — Se priporoča restavrater

AVT. CIV. ING.

M. A. Stebi

ZASTOPSTVO ŠKODOVIH ZAVODOV

LASTNIK: L. PAULIČ

Elektromotorje iz znamenitih Škodovih zavodov v Plznu, kakor tudi lesence, svetilke, kuhališke in vse električne aparate dobite PO NAJNIZJIH CENAH V PASAŽI PALAČE

„VIKTORIJA“ v Ljubljani, Aleksandrova cesta štev. 4

Posebno opozarjamo na najnovejše likalnike, s katerimi se prihrani 30—50% stroškov za tok

NA ZALOGI JE TUDI VES OSTALI ELEKTRO-TEHN. MATERIJAL